

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Distinctio vndecima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

nostrę, est etiā quoad humanā naturā causa instrumentalis media, quia per eā Deus Pater multos filios in gloriā adduxit, per Spiritum autē sanctum appropriate datur nobis gratia per quā formaliter efficiuntur filii adoptiui, & sic patet q̄ quantū ad tres primas cōditiones adoptionis cōpetit Trinitati toti adoptare creaturā secundū rem, singulis autē personis secundū aliquā appropriationem.

8 Quantū autē ad alias tres proprietates nō cōpetit deo adoptare creaturā, quia oīs creatura a deo est cōtra primā conditionē, est etiā sub potestate dei cōtra secundā, participat etiā hereditatē diuinā Deo nō decedente. Ratio primī est, quia in humanis ex eo q̄ aliquis ex alio nascitur habet ius in hereditate, & ideo nō potest adoptari vt extranea persona, sed ex hoc q̄ aliquis habet esse a Deo per creationē nō cōpetit ipsi ius in hereditate cōlecti. Sed oportet q̄ ad eam per gratiā adoptetur. Ratio secundi est quia vniuersalitatē potestatis diuinę nihil subterfugit, & ideo similitudo inter adoptionē diuinā & humanā nō attenditur in paterna potestate, sed paterna successione. Ratio tertiū est, quia bona temporalia ad quę quis adoptatur adoptione humana nō possunt simul a pluribus possideri, ideo nullus potest ea percipere nisi succedens decedenti, hereditatem autem beatam possunt oēs simul, siue ex integro percipere sine detrimento patris semper viuētis, & sic patet primum, scilicet cuius sit adoptare.

9 Quantum ad secundū, scilicet cuius sit adoptari, dicendum est q̄ solius creaturę intellectualis, cuius ratio est, quia sola illa creatura potest adoptari a Deo quę est capax gratię & glorię, gloria enim est hereditas ad quā adoptantur per gratiā, sed sola creatura intellectualis (homo vel angelus) est capax gratię vel glorię eo quod sola ad imaginem dei creata est, ergo sola creatura intellectualis potest a Deo adoptari, nec tamen omnis adoptatur, sed solum ille de quibus dicit Apostolus. Rom. 8. Quos pręsciuit & prędestinavit conformes fieri imaginis filii sui, de Christo autem vtrum possit dici filius adoptiuus dictum fuit prius dist. 4. quęst. 1.

10 AD PRIMUM argu. dicendum est quod hominis est operari ad supplem̄dum suam intelligentiā, non autē dei, sed potius ad cōmunicandam suę perfectiōnis abundantiā, & ideo licet in humanis introducta sit adoptio ad supplem̄dum defectum filiorū naturalium per filios adoptiuos. In diuinis tamen est adoptio ad cōmunicandam similitudinē & participatiōē filiationis naturalis quę est in Christo homine per gratiā vniōnis.

11 Ad secundum dicendum quod toti trinitati cōpetit adoptare secundum rem, singulis personis secundum aliquam appropriationem, sicut dictum fuit, & quod arguitur quod illius solius est adoptare, cuius est filios generare. Dicendum quod licet solius patris in diuinis sit generare filium actione ad intra, tamen totius trinitatis est creare filios quoad esse nature, & per consequens adoptare quoad esse gratię & glorię.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum prędestinatio Christi sit causa nostra prędestinationis.

Tho. 3. q. 24. ar. 3. c. 4.

Tertio queritur de prędestinatione, vtrum prędestinatio Christi sit causa nostre prędestinationis. Et videtur quod non, quia illud quod depēdet ex simplici dei bonitate non habet causam nisi Dei voluntatem, sed prędestinatio nostra depēdet ex simplici dei bonitate secundum illud Ephe. 1. Prędestinati secundum propositum eius qui operatur oīa secundum consiliū voluntatis suę, ergo prędestinatio Christi & quocumq; aliud præter simplicem voluntatē dei nō est causa nostre prędestinationis.

1 Item si prędestinatio Christi esset causa nostre prędestinationis, aut esset causa efficiens, aut exemplaris. Nō efficiens, quia prędestinatio nostra est ad gratiā & gloriā que sunt a solo Deo, Christus autem secundū quod Deus, non est prędestinatus, nec exemplaris, quia exemplar præcedit exemplatum, multi autem habuerunt gratiā ante Christum, quare &c.

3 IN CONTRARIUM est quod dicitur Ephe. 1. Prędestinavit nos in adoptionē filiorū per Iesum Christum, propositio autem Per notat causam.

4 Item glossa super illud verbum, Rom. Qui prędestinatus est, dicit sic: quod præclarissimum nostrę prędestinationis exemplar præcessit in Christo.

5 RESPONSIO. In Christo fuit prędestinatio duplex, vna qua fuit prędestinata natura humana vniū personę diuinę. Alia qua Christus secundum q̄ homo prędestinatus fuit ad gloriā. Secundū primā prędestinationē factū est q̄ verū est dicere filius dei est homo, & homo est filius Dei, & sic homo dicitur filius naturalis. Secundum autē secundam prędestinationē filius dei inquantū homo factus est filius adoptiuus, vt dictū fuit supra di. 4. q. 1. In nobis autē est vna sola prędestinatio illa. f. qua efficiuntur filii adoptiui. Rursus in prędestinatione Christi & natura duo sunt attendenda, vñ est actus dei prędestinantis, aliud est effectus, & terminus prędestinatiōis. Si ergo cōsideretur prędestinatio Christi, & natura quantū ad actū prędestinantis, sic vna nō est causa alterius, quia idē nō est causa sui ipsius, sed eodem actū diuino prędestinatus est Christus & nos, ergo prędestinatio Christi nō est causa nostre prędestinatiōis. Si autē cōsideretur quoad effectū & terminū, cū effectus & terminus nostre prędestinatiōis sint gratia & gloria, & adoptio filiorū, sic dicendū est q̄ vtrq; prędestinatio Christi est causa nostre prędestinatiōis & efficiēs & exemplaris inquantū Christus existēs Deus & homo per gratiā vniōnis, de qua est prima Christi prędestinatio, & inquantū est plenus gratiā, & perfectus in gloria, de quo est secunda eius prędestinatio est causa efficiens, & exemplaris nostre prędestinatiōis.

6 Quod patet sic de causa efficiēte. Causa meritoria aliquo modo habet rationem efficientis respectu præmi quod debetur merito, sed Christus inquantū Deus & homo plenus gratiā fuit causa meritoria nostre salutis, ergo fuit causa eius efficiēs secundū hunc modū, fuit etiā exemplar, quia sicut ipse per primā prędest. est filius naturalis ita nos per prędestinationē efficiuntur filii adoptiui, & sic prędestinatio Christi est exemplar alterius rationis & excedens prędestinatiōē nostrā, sicut etiam Christus per se cōdam prędestinatiōē est plenus gratiā & perfectus in gloria, sic nos per prędestinatiōē nostrā de plenitudine eius participamus gratiā & gloriā, & sic Christus exemplar est nostre prędestinatiōis excedens quidē, sed non alterius rationis secundū speciem, quia habitus gratię & glorię in ipso, & in nobis sunt vniū speciei.

7 Ad primum arg. dicendum q̄ totalis effectus prędestinatiōis dependet ex simplici voluntate dei, & non ex aliqua causa alia. Tamen inter effectus vnus potest esse causa alterius, & sic prędestinatio Christi est causa nostre prędestinatiōis inquantum Deus ordinavit salutem nostram compleri per Christum, & sub torali nostre prędestinatiōis effectu clauditur prędestinatio Christi.

8 Ad secundū dicendum est q̄ prędestinatio Christi est causa nostre prędestinatiōis vtrōq; modo. I. efficiēter, & exemplariter, & cū dicitur q̄ gratia & gloria sunt a solo Deo, verū est secundum principalem efficiētiā, sed sunt a Christo homine meritorie, & quod subditur de exemplari dicendum est quod Christus quoad terminum prędestinatiōis præcessit omnem alium prędestinatum, terminus enim prędestinatiōis est gloria quę prius fuit in Christo homine q̄ in quocumq; alio, & quia ex termino vel fine sumitur ratio aliorum ideo Christus potest dici causa exemplaris nostre prędestinatiōis.

Sententia huius distinctiōis, XI.

in generali & speciali.

Solet autem queri. Superius Magister determinauit qualiter ea que sunt dignitatis in humana natura possunt dici de Christo, hic determinat quo modo ea que pertinent ad defectum humanę nature possunt dici de Christo. Et diuiditur in duas, quia primo inquit vtrum esse factum vel creatum, vel esse creaturam possunt dici de Christo, & secundo vtrum defectus qui consequuntur naturam humanam inquantum est creatura, vel alio modo possunt Christo conuenire. Secunda in duas ibi, post prædicta. Prima diuiditur in duas. Primo querit vtrum Christus possit dici factus vel creatus. Secundo responderi ibi, ad quod sanē potest dici. Et hæc diuiditur in duas, quia primo ostendit quod Christus non debet dici factus vel creatus simpliciter & absolute.

Secunda

Tho. de vni
ritate q. 24.
ar. 6.

Secundò ostendit q̄ potest dici factus vel creatus cū additione, ibi, his aliisq̄ pluribus. Hęc est diuisio in generali.

2 IN Speciali procedit sic, & querit vtrum Christus debeat dici factus vel creatus vel creatura, & dicit q̄ non simpliciter & absolute ostendendo per Aug. q̄ Filius dei nō est factus nec creatus, sed per ipsum omnia facta sunt & creata vt habetur Ioan. 1. Idem ostendit per autoritatē Ambr. allegantis illud dictum euangelii quo Christus dicitur Apostolis predicare Euangelium omni creaturæ. In hoc tamē errauit Arrius dicens Christum esse purā creaturam. Postea dicit quod Christus vel Filius dei potest dici factus secundum carnem vel factus homo, vel natus ex muliere. Quod probat pluribus autoritatibus. Et in hoc terminatur &c.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum Christus possit dici simpliciter creatura.

Tho. 1. q. 16. ar. 2.

CIRCA distinctionem istam queritur. Vtrum Christus possit dici simpliciter creatura. Et videtur quod sic, quia proprietates vtriusque naturæ in Christo predicantur de supposito quocunque nomine significatur, vt dictū fuit prius, sed proprietates naturæ humanæ est esse creatū, vel creaturam: sicut proprietates diuinæ naturæ est esse increatum, vel creatorem: ergo sicut Christus dicitur simpliciter creator vel increatus, ita potest dici simpliciter creatus vel creatura.

2 Item principalior pars humanæ naturæ est anima, quam corpus, sed Christus ratione corporis quod de Virgine traxit dicitur simpliciter natus vel genitus, ergo ratione animæ quæ a Deo creatur potest simpliciter dici creatus.

3 Item Leo papa dicit noua & inaudita cōuentio Deus qui est, & qui erat fit creatura. Et Dam. dicit quod non scandalizabitur ad nomen creaturæ.

4 IN contrarium est quod dicit Aug. de agone Christiano, non eos audimus qui dicunt Christum esse creaturam. Hilarius etiam in lib. de synodis dicit hæresim dicentem Christum esse creaturam damnamus.

5 Et arguitur per rationem, si Christus diceretur creatura hoc esset ratione suppositi, vel naturæ. Non ratione suppositi, quia illud est increatum. Nec ratione humanæ naturæ, quia licet illa sit creatura non tamen predicatur de Christo, igitur &c.

6 RESPONSIO. Questio ista nō est de re, sed de modo loquēdi. Supponimus enim ex parte rei q̄ in Christo est vnum solū suppositū in duabus naturis diuina scilicet & humana quarum altera tantū est creata, scilicet humana, hoc autē suppositum quādoq̄ nominatur nomine sumpto à principali natura. vt cum dicitur deus vel filius dei, quandoq̄ nomine sumpto à natura minus principali. vt cum dicitur homo vel filius hominis, quādoq̄ verò nomine sumpto ab vtraq̄ natura. vt cū dicitur Christus, saltem ex vsu cōmuni etiam si hoc nō haberet virtus nominis. Hoc supposito quod ad rem pertinet, & quod pertinet ad nomen, queritur vtrum ratione humanæ naturæ quæ sola in Christo est creata conuenienter possit dici quod filius Dei, vel Christus, vel iste homo demonstrato Christo sit creatura nō addita quacunque determinatione vel implicatione.

7 Et tenetur cōmuniter, q̄ nō nisi cum additione ista inquantū homo, hoc autē declaratur tribus modis. Vno modo sic, creati est fieri, fieri autem absolute sumptū accipitur pro fieri simpliciter, fieri autē simpliciter nunquam cōuenit supposito, nisi tantū ad esse suppositi, secundum enim illud quod aduenit post completū esse suppositi nunquam potest dici suppositū fieri simpliciter, sed secundum quid. Sicut ratio albedinis de nouo facte in hōie homo nō dicitur fieri absolute, sed solū fieri albus. Cum igitur suppositum diuinū quoad esse suppositi nō sit factū, ideo quocunque nomine designatur nullo modo potest dici factum vel creatum absolute, & sine determinatione: vnde oēs istę sunt falsę, filius Dei, vel Christus, vel iste homo demonstrato Christo, est creatus vel creatura, si autē dicatur filius Dei, vel Christus secundū q̄ homo est creatus, vel creatura vera est: quia illud nō conuenit alicui simpliciter, sed secundū quid, licet nō verificetur de illo si sumatur absolute, verificatur tamen cū determinatione expli-

cante modū, verbi gratia, tam in esse quā in fieri, in esse quia propter albedinē dentes nō dicitur homo albus absolute, sed tamē si dicatur iste est albus secundū dentē verum est, similiter in fieri & in facto esse, quia per albedinē aduenientē Sortes nō dicitur fieri absolute, si autē dicatur Sortes sit albus, vel Sortes secundū q̄ est albus est factus verū est. Similiter in proposito licet propter humanā naturā fieri simpliciter & absolute nō conueniat supposito diuino, tamen cū determinatione explicite modū conuenit ei. vt dicendo filius Dei, vel Christus secundum q̄ homo est creatus vel creatura, & in hoc modo loquēdi hęc determinatio secundū quod nō est nota perfectitatis, sed determinatio explicans modū imperfectum, sicut in aliis exemplis supra positus.

8 Sed contra hunc modum arguitur, generari est fieri, & generari simpliciter est fieri simpliciter: quia determinatur ad esse simpliciter, & tamen ratione humanæ naturæ cōuenit supposito diuino esse genitū absolute, & sine aliqua determinatione, & ita simpliciter, & vt nūc loquimur, hæc enim recipitur tanq̄ vera, filius Dei vel Christus est genitus de virgine, nec oportet addere inquantū homo, ergo simpliciter potest dici creatus vel creatura absolute: nec oportet addere inquantū homo. Et si dicatur q̄ ita nō verificatur Christus est genitus de matre, nisi cū hac determinatione inquantum homo expressa, vel subintellecta: pari ratio potest dici q̄ illa. f. Christus est creatura potest verificari sub eadem determinatione non expressa, sed subintellecta tantū. Et ad rationem eorum dicendum, q̄ esse simpliciter non est solum esse suppositale, sed omne esse substantiale. Quia omnis substantia completa est ens simpliciter, & ideo sicut in Christo est duplex substantia diuina, scilicet & humana, sic & duplex esse secundum quorū quodlibet potest dici simpliciter genitus & natus. Et pari ratione secundum alterum potest dici creatus nisi aliud obstat.

9 Alio modo declaratur eadem conclusio sic, aliquæ sunt proprietates quæ nō sunt naturæ cōueniēti toti nisi per partē sicut crispitudo non conuenit nisi ratione capillorum, nec simus nisi ratione nasi, & talis proprietates denominat totum absolute, nec oportet reduplicare partē ratione cuius conueniat toti sicut homo absolute dicitur crispus vel simus, nec oportet addere q̄ sit crispus secundum capillos, aut simus secundum nasum. Aliq̄ verò sunt proprietates quæ indifferēter possunt cōuenire toti & parti, sicut esse albus potest cōuenire homini secundum totum, & secundū quamlibet partē, & tales proprietates nō denominant totū si cōueniant ei ratione partis nisi cum explicatione partis, vt æthiops qui est albus secundum dentes nō potest dici albus simpliciter nisi addatur quod est albus secundum dentes. Similiter in proposito humana natura in Christo quāuis nō sit propriē pars suppositi, habet tamē aliquo modo rationē partis, vnde & persona Christi dicitur cōposita à Damasc. illa igitur quæ indifferēter possunt conuenire supposito & naturæ si conueniant soli naturæ nō possunt attribui supposito absolute nisi cū expressione naturæ, creati autē potest conuenire naturæ & supposito, & magis supposito q̄ naturæ, quia esse quod est terminus creationis magis conuenit ei, cum igitur creati in Christo nō cōueniat nisi soli humanæ naturæ, ideo ratione eius non poterit dici simpliciter & absolute q̄ Christus sit creatus vel creatura nisi cum determinatione inquantū homo, sicut ex albedine secundum dentes non dicitur homo absolute & simpliciter albus, sed cum determinatione.

10 Sed contra hoc opponitur dupliciter. Primo quia sicut creati natū est cōuenire supposito & naturæ sic nasci & generari & magis propriē supposito q̄ naturæ vt paruit supra dist. 8. q. 1. Sed hoc non obstat Christus vel filius Dei dicitur absolute genitus vel natus de virgine, nec oportet addere inquantū homo, ergo eadē ratione poterit dici creatus absolute sine aliqua determinatione propter humanā naturam quæ in principiis suis à deo est per creationē & secundū se habita à matre per generationem & natiuitatem. Secūdo quia natura humana est alio modo pars suppositi diuini quā sint illæ partes de quibus exempla trahuntur, quia illæ partes non predicantur de

tota

totò substantialiter, in quid, nò enim bene dicitur homo est dens vel capillus, respiciunt etiã totum diminutè, & ideo nò est mirũ si proprietates earũ non semper denomi- nant simpliciter & absolute suũ totum, sed humana natu- ra in Christo prædicatur de supposito aliquo modo in quid & substantialiter, dicimus enim q̄ filius dei est ho- mo, respicit etiã totum suppositum indifferenter & perfe- ctè, & ideo proprietates eius magis possunt denominare suppositũ absolute. Propter quod etiã non videtur suffici- enter dictũ illud quod dicunt primi in fine sue positionis. sc̄p̄ hæc determinatio secundũ q̄ homo, nò est nota perfe- ctis. Sed determinatio explicans modũ imperfectũ, hoc enim non videtur: quia natura humana est causa & ratio quare supposito diuino positi inesse creatio, nec imperfec- tã cõueniunt Christo, quæ cõueniunt ei ratione naturæ humanæ vt nasci, mori, prædicare & huiusmodi, sicut abbe- do imperfectè conuenit homini ratione dentis.

11. Tertio declaratur eadem conclusio sic, proprietates naturæ quæ in Christo includit præcisione alterius nò po- test absolute de Christo prædicari, sed esse creatum vel esse creaturã est talis proprietates vt declarabitur, ergo non potest absolute de Christo prædicari. Maior patet, quia cum in Christo sint duæ naturæ, humana scilicet & diui- na vnità & associata in vnitate suppositi quæcumq; pro- prietas excludit alterã naturam à Christo talis nò potest verè prædicari de ipso, vnde hæc nò est vera Christus est purus homo, quia excludit à Christo diuinã naturã, nec ista Christus est purus Deus, quia excludit à Christo hu- manã naturã. Minor patet, quia creati est producti nullo præsupposito, & ideo cui attribuitur absolute esse creatũ illud secundum se totum est productum, quia nullo præ- supposito, & sic ab ipso excluditur omne nò productum. Cũ igitur diuina natura in Christo nò sit de nouo pro- ducta, sed præsupponatur in persona diuina creationi na- turæ humanæ, & assumptioni eiusdem. Patet, quia esse creatum si absolute dicatur de Christo excludit naturam diuinã ab ipso. Propter quod si aliquo modo verificetur, oportet q̄ hoc sit cum determinatione, dicendo Christus secundum q̄ homo est creatus vel creatura, ita vt creatio non referatur ad suppositũ nisi ratione solius humanæ na- turæ quæ secundum se tota est à Deo producta nullo præ- supposito pertinente ad eam, hic modus videtur ratio na- bilior, & secundum hunc sensum sancti dicunt Christum esse creaturã cũ determinatione prædicta. Et si nò expressa tamen subintelligit, vnde Hiero. super illud Ephe. 2. cap. Ipsi enim factura sumus, dicit quòd nos liberè proclã- mamus Christum esse creaturam. Et Aug. super Ioan. dia- cit, Dominus Iesus factus est homo vt qui creator semper erat, creatura fieret, quod totum est intelligendũ inquan- tum homo. Quod autẽ sancti quandoq; negauerint Chri- stum esse creaturam, hoc fuit ad elidendum alios errores, maxime errorẽ Ariũ qui posuit Christum esse purã crea- turam. Et ideo Aug. disputans contra eum, accepit ex opa- posito Christum non esse creaturam, intelligendũ secun- dum sensum in quo accipiebat Arius. Et per eandẽ ratio- nem aliquæ proprietates diuinæ naturæ nò sunt simpliciter Christo attribuendæ, sed solum cum determinatione, ne sauerẽ videamur errori, sicut non est dicendum sine determinatione quòd Christus est impassibilis, & incor- poreus, nisi addatur in quantum deus ad excludendũ erro- rem Manichei qui posuit Christum non habuisse verum corpus, nec verè fuisse passum.

12. Primum arg. dicendũ quòd proprietates vtriusq; na- turæ diuinæ & humanæ possunt indifferenter prædicari de supposito nisi includant præcisionem alterius naturæ. Ta- lis autem proprietates est esse creatum, vt declaratum fuit, ideo &c.

13. Per idem patet, ad secundũ q̄ esse conceptũ & esse generatum nò excludit à supposito Christi naturam diui- nam sicut esse creatũ ratione negatiõis implicite, quia esse creatum est esse productum nullo præsupposito.

14. Ad tertium dicendum q̄ accipiendo creaturã modo quo expositũ est, pro supposito habente naturã creatam potest absolute concedi quòd Christus est creatura.

15. Autoritates autẽ Aug. & Hilarij negãtes Christum esse creaturã intelligẽde sunt secundũ sensum in quo hæ- retici contra quos disputabant dicebant Christũ esse crea-

turam. Hoc autẽ dicebant credentes in Christo nihil esse nisi purè creatum.

16. Ad rationẽ quæ subiungitur dicendũ q̄ Christus po- test dici creatura ratione naturæ humanæ quæ & si non prædicetur de Christo in abstracto prædicatur tamen in concreto & aliquo modo in quo substantialiter, & hoc sufficit vt ratione eius attribuat Christò esse creaturã, sicut videmus q̄ homini attribuitur disgregare ratioẽ al- bedinis quæ nò prædicatur de homine in abstracto sed so- lunt in concreto & denominatiue.

QVÆSTIO SECUNDA.

Vtrum illa quæ sunt humanæ naturæ possint dici de filio Dei.

Thom. 3. q. 16. art. 5.

Secundo quæritur, vtrũ ea quæ sunt humanæ naturæ possint dici de filio Dei. Et videtur q̄ nò, quia proprie- tates diuinæ naturæ dicuntur de filio Dei propter hoc q̄ filius Dei est diuina natura, sed filius Dei est humana na- tura, ergo proprietates humanæ naturæ nò potest dici de fi- lio Dei.

Item humanæ naturæ cõuenit assumi à filio dei, sed assumi non conuenit filio Dei, ergo &c.

IN CONTRARIUM arguitur, quia de quo- cumq; prædicatur aliquid de eodem prædicantur omnia consequentia ad ipsum, etiam si sit prædicatio accidenta- lis, sicut si homo est albus sequitur quòd sit coloratus, sed natura humana prædicatur de filio dicendo filius dei est homo, ergo proprietates cõsequentes naturam huma- nam prædicantur de eodem.

Itẽ nihil magis repugnat naturæ diuinæ q̄ mori, sed verè dicitur de filio dei q̄ fuit mortuus ratione naturæ hu- manæ, ergo à fortiori ratione aliq̄ proprietates humanæ naturæ possunt dici de filio Dei.

RESPONSIÓ. Eorum quæ dicuntur de natura humana in Christo quæ dã dicuntur de ea solũ in abstra- cto sumpta vt assumi, vniri & similia, quæ dã verò dicun- tur de ipsa solũ in concreto vt iste homo est deus, quæ dã verò dicuntur indifferenter de eo sumpta in abstracto & in concreto vt gigni, & nasci, pati & mori, & similia. Di- cendum ergo est ad quæstionẽ q̄ illa quæ prædicantur de humana natura sumpta solũ in abstracto nò prædicantur de filio dei, quæ autẽ dicuntur de ea sumpta solũ in cõcre- to vel cõmuniter dicuntur de ea sumpta in abstracto, & in cõcreto, talia prædicantur de filio dei absolute, vel cum de- terminatione quæ determinatio vel debet exprimi, vel subintelligi.

Ratio primi est ista, quãdo aliqua tria se habent per ordinẽ sic q̄ tertium nò conuenit primo nisi per mediũ, si mediũ non conuenit primo nec tertium, sed proprietates humanæ naturæ nò conueniunt filio dei nisi mediante natura humana, ergo proprietates quæ nò cõueniunt na- turæ humanæ solum in abstracto (cũ ipsa vt sic nò prædi- cetur de filio dei) non possunt de eo dici, vnde sicut non bene dicitur q̄ filius Dei sit humana natura, sic non bene dicitur q̄ filius dei sit assumptus, vel vnitus sibi ipsi, quia assumi à filio dei, vel vniri eidem conuenit naturæ huma- næ solum in abstracto.

Ratio secundi est ista, quando alterũ de altero præ- dicatur realiter quicquid conuenit realiter prædicato, cõ- uenit subiecto dum tamen nò fiat variatio mediũ, & hæc præpositio scripta in prædicamentis quãuis intelligatur quando vtrobiq; est prædicatio essentialis vt dicendo for- tes est homo, & homo est animal, ergo fortes est animal, tamen habet etiã veritatem in prædicatione accidentalĩ dum tamen nò fiat variatio mediũ, cum ergo verum sit di- cere q̄ filius dei est homo, quicquid realiter conuenit ho- mini siue in concreto solũ, siue in abstracto & cõcreto si- mul verè potest dici de filio dei nisi aliquò modo mediũ varietur: potest autem variari mediũ si in vnã præpositio- ne accipiat secundũ esse reale (vt dicendo filius dei est homo) & in alia secundum esse rationis (vt dicendo ho- mo est species) tunc enim nò sequitur q̄ filius dei sit spe- cies: quia variatur mediũ. Si autẽ aliquis dicat quòd præ- positio ista non sit vera quãdo prædicatio est accidentalĩs (non enim sequitur homo est albus, & album est accidẽs, ergo homo est accidens) dicendum quòd aut est variatio mediũ, aut altera præpositio est falsa. Si enim accidens

capiatur pro vno de quibus predicabilibus, de quibus loquitur Porphyrius, tunc accidens est ens rationis, sicut genus vel species, & tunc variatur medium: si autem accidens capiatur secundum esse reale, sic secunda propositio est falsa. Cum scilicet dicitur album esse accidens, cum album supponat pro subiecto habente albedinem, & illud non est accidens, pater quia hæc est falsa, album est accidens, sed hæc est vera, albedo est accidens.

8 AD Primum arg. dicendum quod licet natura humana non prædicetur de filio dei in abstracto prædicatur tamen in concreto: & ideo proprietates reales quæ competunt homini, competunt etiam filio dei.

9 Ad secundum patet solutio ex dictis, quia assumi conuenit naturæ humanæ in abstracto solum, & ideo non competit filio dei.

Sententia huius distinctionis Duodecima in Generali & Speciali.

Post prædicta. Superius Magister determinauit vtrum Christus possit dici creatura. Hic determinat de defectibus qui consequuntur naturam humanam secundum quod creata est. Et diuiditur in duas. Primo determinat de illo defectu qui est incipere esse qui communiter conueniunt omnem creaturam. Secundo de his que videntur specialiter humanam naturam consequi ibi, solet queri. Prima in duas. Primo mouet questionem & obicit ad vtramque partem. Secundo determinat eam ibi, his igitur autoritatibus. Secunda pars solet queri, diuiditur in tres. Primo inquit defectum culpe, quantum ad originem, vtrum scilicet decuit ipsum de peccatoribus carnem assumere. Secundo inquit de effectu culpe quantum ad Christum, vtrum scilicet peccare potuisset, ibi, ideo non inuenio. Tertio de defectu carnis, qui est sexus foemineus, ibi, solet queri. Hæc est sententia & diuisio lectionis, &c.

2 IN Speciali sic procedit. Et querit primo vtrum Christus secundum quod homo initium habuerit, an semper fuit sicut dicimus filium dei semper fuisse, & ostendit quod incepit esse per auctoritatem, quia filius dei acquisiuit quod aliquando non habuit, quia nondum erat homo. Ad oppositum arguitur quia dicitur quod puer ille creauit stellas: & Christus dicit de se in Ioan. Ego principium, qui & loquor vobis, & sic videtur quod non incepit esse, & respondet Magister per distinctionem, quia Christus quantum ad personam semper fuit, sed quoad naturam humanam incepit esse. Postea querit vtrum Christus ab alio quam ab Adam carnem assumere potuit, & dicit quod sic, quia illa assumptio non fuit secundum naturam, sed secundum gratiam, & ideo aliam animam, & aliam carnem potuisset assumere si voluisset, magis tamen decuit quod assumeret de Adam, ut ex illo vinceretur diabolus, per quem homo vitiosus fuit. Postea querit vtrum Christus potuerit peccare, & arguit quod non, quia si potuisset peccare, potuisset damnari, & per consequens non esset deus, quod est inconueniens: & respondet quod persona non potuit peccare, nec natura assumpta, ut vnica persone, sed si separata fuisset, peccare potuisset: tunc arguit ex dicto quorundam sic, Christus habuit liberum arbitrium, ergo potuit peccare, & respondet quod hoc est friuolum, quia in angelis beatis est libere arbitrium, & tamen peccare non possunt. Quod autem in libro Sapientie dicitur quod potuit transgredi, & non est transgressus, & facere mala, & non fecit: dicit Magister quod affirmatiua intelligitur de membris, & negatiua de capite. Vtrumque querit, vtrum Christus potuit assumere naturam humanam in sexu muliebri, & respondet quod sic, sed magis decuit quod assumeret eam in sexu virili, & de muliere, ut vterque sexus concurreret ad nostram liberationem. Et in hoc terminatur, &c.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum hæc sit vera, Christus incepit esse.

Thom. 3. q. 16. art. 9.

Circa distinctionem istam primo queritur, vtrum hæc sit vera, Christus vel iste homo demonstrato Christo incepit esse. Et arguitur quod sic, quia esse hominem est esse simpliciter, sed Christus incepit esse homo, ergo incepit esse simpliciter.

2 Item Aug. super Ioan. dicit quod priusquam mundus esset,

nec nos eramus, nec ipse mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, sed illud quod non semper fuit, & nunc est, incepit esse, ergo Christus vel iste homo incepit esse.

3 IN CONTRARIUM arguitur, quia illud quod semper fuit, nunquam incepit esse, sed Christus semper fuit ergo nunquam incepit esse. Minor probatur. Primo per illud quod dicit Christus Ioan. 8. Priusquam Abraham fieret ego sum, quia eadem ratione potuit dicere, priusquam mundus fieret ab æterno ego sum. Secundo per illud quod habetur ad Heb. vlt. Iesus Christus heri, & hodie, & ipse in secula.

4 **RESPONSIO.** Circa questionem istam est triplex modus dicendi. Primus est, quod hæc est falsa, Christus vel iste homo incepit esse, nisi addatur in quantum homo, & assignatur talis ratio. Si incipere esse competeret Christo, aut competere ei ratione supposito, aut ratione humanæ naturæ, non ratione supposito, quia illud semper fuit, & nunquam incepit esse, nec ratione naturæ humanæ, quia terminus in subiecto positus non tenetur formaliter pro natura, sed magis materialiter pro supposito, & ideo ratione naturæ humanæ non potest competere Christo incipere esse, quantum nomine Christi vel hominis importetur natura humana, quia quando talia nomina ponuntur ex parte subiecti non stant pro natura, sed pro supposito.

5 Sed istud non valet, quia sicut dictum fuit prius, dicitur quod pro tanto terminus in subiecto positus dicitur materialiter teneri pro supposito, & non ratione naturæ per terminum importatæ, ut si dicitur album dispartat: per hoc tamen non excluditur, quin termino posito in subiecto, multa possint conuenire ratione naturæ per terminum importatæ, ut si dicitur album dispartat, vel homo est ratio nalis, & eodem modo, licet iste terminus Christus, vel iste homo à parte subiecti positus stet pro supposito, et non formaliter pro natura humana, quia aliqua possunt ei conuenire, non ratione humanæ naturæ, ut esse infinite virtuosus, & huiusmodi, tamen per hoc non excluditur, quin ratione naturæ humanæ possint ei conuenire multa, etiam incipere esse, nisi aliud obstat.

6 Et ideo est secundus tenens eandem conclusionem, sed assignans aliam rationem, quæ talis est, proprietates naturæ humanæ, quæ excludit à Christo proprietatem diuinæ naturæ, non potest ei absolute conuenire, sed incipere esse est huiusmodi, ergo non potest absolute dici, quod Christus vel iste homo incepit esse. Maior patet ex precedente dicitur quod 1. Minor patet, quia incipere esse includit non semper fuisse, sed proprietates diuinæ naturæ est semper fuisse: ergo incipere esse excludit à Christo proprietatem diuinæ naturæ: & hæc fuit minor. Sed nec istud videtur valere, quia quantum ponendo in Christo solum vnum esse, incipere esse excludit semper fuisse secundum quod dicitur esse, ex quo non ponitur nisi vnum: tamen ponendo in ipsa plura esse, sicut aliquo modo oportet ponere ut vnum fuit sup. d. 6. q. 2. incipere esse secundum vnum non excludit semper fuisse, nisi secundum illud tamen: & hoc verum est in Christo, quia dato quod incepit secundum humanam naturam esse, & non semper fuerit secundum illud, per hoc tamen non excluditur, quin semper fuerit secundum aliud, scilicet secundum esse diuinum: & sic proprietates humanæ naturæ non excludit proprietatem diuinæ naturæ, non enim sic est de incipere esse, sicut de creati, quia creati est produci nullo penitus præsupposito, ex parte eius quod dicitur creati, incipere autem esse, est de nouo accipere esse quod prius non habebat, quantum forsitan haberet aliud esse.

7 Tertius modus est, quod ista potest concedi, Christus vel iste homo incepit esse, sed cum quadam distinctione cuius ratio est, quia quantum esse dicitur multipliciter tamen illa multiplicitas terminatur per adiuncta, non solum ex parte prædicari, ut dicendo, homo incepit esse albus, ibi esse non accipitur pro esse simpliciter, sed pro esse tali, imò etiam per id quod ponitur ex parte subiecti, ut dicendo albedo incipit esse: hoc enim verificatur non pro esse simpliciter, quia tale non competit albedini, sed pro esse secundum quid, quod competit accidentibus, & quod ipsum esse in predicato sic accipitur, ut cogruit subiecto, istud autem est de virtute sermonis, vel saltem ex vi loquendi.

Quoniam